

© Mária Košková: Bulharsko-slovenský slovník III (Ποὰζ – C), 2019
Slavistický ústav Jána Stanislava SAV

Vedeckí redaktori

Doc. DEZIDER KOLLÁR, CSc.
Doc. NADEŽDA KOSTOVA, PhD.

Recenzenti

PhDr. ALEXANDRA JAROŠOVÁ, CSc.
Doc. PhDr. IGOR HOCHÉL, PhD.

Autorka

Mgr. MÁRIA KOŠKOVÁ, CSc.

Redakčná úprava a korektúry
ZUZANA PÚČEKOVÁ

Príprava tlačových podkladov
MARTIN ŽEŇUCH

Konzultanti

Mgr. art. Valeri Alexandrov, Ing. Pavol Andreev, JUDr. Gevorg Ayrumyan, Mgr. Mária Blahunková, rod. Prokipčáková, PhD., Mgr. Ginka Ďulgerova, Doc. Ludmila Kirova, PhD., Mgr. Mária Košková, PhD. ml., Ing. Andrej Kumor, Mgr. Juraj Molčányi, RNDr. Martin Palúch, Ing. arch. Simona Semanková, ThLic. Andrej Škoviera, PhD., MUDr. Mária Vicianová, Ing. Miloš Zvalený

Bulharsko-slovenský slovník III (Ποὰζ – C) patrí k výstupom projektov, ktoré financovala Vedecká grantová agentúra MŠ SR a SAV VEGA 2/4092/4, 2/7039/27.

Vydanie publikácie bolo podporené finančným príspevkom Slovenskej akadémie vied na základe odporúčania Edičnej rady SAV.

Všetky práva vyhradené. Toto dielo ani jeho súčasť nemožno reprodukovat' bez súhlasu majiteľa práv.

Prvé vydanie.

Vydavateľ

Slavistický ústav Jána Stanislava SAV
VEDA, vydavateľstvo SAV

ISBN 978-80-224-1755-6
EAN 9788022417556

Slavistický ústav Jána Stanislava SAV
VEDA, vydavateľstvo SAV

BULHARSKO-SLOVENSKÝ SLOVNÍK

III
(Поàз – С)

Bratislava 2019

поаѝ *len jedn. m fyz. poise (P)*

поаленѣя -ѣе *mn. -ѣем dok. k поаленѣвам оцѣрвенѣт', сцѣрвенѣт', зацѣрвенат' sa: бѹзѣте му ~нѣха* *lica mu оцѣрвенѣли al. сцѣрвенѣли*

поаленѣя -а *mn. -аме nedok. k поаленѣя цѣрвенѣт', цѣрвенат' sa*

поамерикѣнча -и *mn. -им dok. k поамерикѣнчвам когѡ, каквѡ американѣзѡват', говор. роамерикѣтит', роамерикѣнит' кохо, ѡ // ~ се американѣзѡват' sa, говор. роамерикѣтит' sa, роамерикѣнит' sa*

поамерикѣнчвам -а *mn. -аме nedok. k поамерикѣнча когѡ, каквѡ американѣзѡват', говор. роамерикѣтѡват' кохо, ѡ // ~ се американѣзѡват' sa, роамерикѣзѡват' sa, говор. роамерикѣтѡват' sa*

поансѡн *mn. -и, по ѡсл. -а m 1. tech. lisovač 2. polygr. razník 3. tech. pribojník 4. geogr. (myslený znak na mape) kѡta*

поаѡнт *len jedn. m umel. (baletná póza) na шпѣчкѣх*

поаѡнта *mn. -и ѡ pointa: ~ на стихѡтворѣнѣето pointa бѣсне*

поаѡнтилизѡм -змѣт -зма *len jedn. m вѣтвар. ро-ѡнтилизмус, neoimpresionизмус*

поаѡнтилист *mn. -и m вѣтвар. pointilista, стѹпенес pointilizmu*

поаѡнтилистѣчен -чна -чно *mn. -чни вѣтвар. pointilistický: ~чна тѣхника pointilistická техника*

поаѡнтилистѣчка *mn. -и ѡ вѣтвар. pointilistka, стѹпенѣкѹна pointilizmu*

поаѡхѣкам -а *mn. -аме dok. poachkať (si), postenať (si), zaachkať (si)*

побѡвя¹ -и *mn. -им dok. k побѡвѣям¹ когѡ, каквѡ зрѣд. (trocha al. обѡас) zdržať koхо, ѡ: ѡце го ~ мѡлко trocha ho zdržim // ~ се (trocha al. обѡас) zdržať sa*

побѡвя² -и *mn. -им dok. k побѡвѣям² когѡ ро-варѡват', роpestѡват', zavarѡват' кохо: ~ децѣта роварѡват' deti*

побѡвѣям¹ -я *mn. -яме nedok. k побѡвѣя¹ когѡ, каквѡ зрѣд. (trocha al. обѡас) zdržiavať koхо, ѡ // ~ се (trocha al. обѡас) zdržiavať sa*

побѡвѣям² -я *mn. -яме nedok. k побѡвѣя² когѡ (trocha al. обѡас) varѡvat', pestѡvat' koхо*

побѡйвам -а *mn. -аме nedok. k побѡя комѹ (trocha al. обѡас) (v dobrom) zariekať, zariekavať koхо; pozri aj побѡя*

побѡрам -а *mn. -аме dok. k побѡрвам говор. 1. когѡ, каквѡ (trocha al. обѡас) dotknúť sa koхо, ѡхо, siahnúť na koхо, na ѡ, по ком, по ѡт i pren.: дѡрѣ не е ~ал кнѣгите kníh sa ani nedotkol 2. когѡ, каквѡ (trocha al. обѡас) ohmatať koхо, ѡ, omakať ѡ: ~с прѣстите нѣѡо ohmatať prstami nie-ѡ 3. в каквѡ (trocha al. обѡас) prehrabať sa*

v ѡт, prekutrať ѡ: ~ в ѡекмеджѣето prehrabať sa v zásuvke 4. когѡ обыѡ. v zápore pren. (trocha al. обѡас) nenechať na покоѣи, zнепокоѣит', vyrušit' koхо: не ѡце посмѣе да те ~а nedovolí si vyrušit' ťa 5. каквѡ обыѡ. nedok. pren. (trocha al. обѡас) (ukradnúť) poťiahnúť ѡ: тѹк-тамѣ ~а нѣѡо tu a tam nieѡо poťiahol

побѡрвам -а *mn. -аме nedok. k побѡрам говор. 1. когѡ, каквѡ (trocha al. обѡас) dotýkať sa koхо, ѡхо, siahať na koхо, na ѡ, по ком, по ѡт i pren. 2. когѡ, каквѡ (trocha al. обѡас) ohmatať koхо, ѡ, omakať ѡ 3. в каквѡ (trocha al. обѡас) prehrabať sa v ѡт, kutrať ѡ 4. когѡ обыѡ. v zápore pren. (trocha al. обѡас) nenechať na покоѣи, zнепокоѣѡват', vyrušѡvat' koхо 5. каквѡ обыѡ. nedok. pren. (trocha al. обѡас) (kradnúť) poťahѡvat' ѡ; pozri aj побѡрам*

побѡчѣкам -а *mn. -аме dok. k побѡчѣкѣкам subšt. (trocha al. обѡас) (popracѡvat') pomakať: ѡсѣка да ~а мѡлко chce trocha pomakať*

побѡчѣкѣкам -а *mn. -аме nedok. k побѡчѣкам subšt. (trocha al. обѡас) (pracѡvat') makať; pozri aj побѡчѣкам*

побѡщим *mn. -и m 1. arch. starosvat, starejší 2. zastar. (kto nahrádza otca) druhý otec, nevlastný otec, otѡim*

побѡя -ѡе *mn. -ѡем dok. k побѡйвам комѹ (trocha al. обѡас) (v dobrom) zariectať, zarieknuť koхо: ѡт врѣме на врѣме бѣяѡката му ~ѡя прѡтивѣ бѡлѣсти zaklínačka ho обѡас zariekla od chorѡb*

побѡда *mn. -и ѡ (v rozl. význ.) víťazstvo: лѣѣа ~ hladké víťazstvo; ~ над врагѡ víťazstvo nad nepriateľom; ~ в ѡзборѣте víťazstvo vo voľbách; ~ на ѡстинаѣта víťazstvo pravdy; ~ над бѡлѣстѣа víťazstvo nad chorobou; нанѣса ~ звѣязит'; бѣтѣката завѣрши с ~ боѡ sa skončil víťazstvom • кнѣж. пѣрова побѡда Pyrrhovo víťazstvo; [parem.] кѡдѣето е сѣглѣсиѣето, там е и побѡдѣта v svornosti je sila, v sile je víťazstvo*

побѡдѣн -дѣна -дно *mn. -дни (v rozl. význ.) víťazný: ~дѣна бѣтѣка víťazný boѡ; ~ гол víťazný gól; ~ венѣц víťazný al. vavrinový veniec, vavrin víťazstva; ~дѣно завѣрѣѡѣанѣ víťazný al. víťazoslávny návrat; ~дни пѣсни víťazné piesne*

побѡдѣн¹ -а -ѡ *mn. -и porazený, premožený: ~ ѡтбѡр porazené družstvo al. mužstvo; ~ ѡт лѡбѡвтѣа premožený láskou; ~ ѡт ѹмѡрата premožený únavou*

побѡдѣн² -ѣя(т) *mn. -и m (kto utrpel porážku) porazený, premožený: побѡдѣѣтелиѣте и ~ѣте се рѣѣѹѡѡа víťazi a porazení si po-*

dali ruky • [parem.] *горко на победените!*
beda porazeným!

победител -я(т) *мн.* -и *т* (v rozl. význ.) víťaz, premožiteľ: *олимпийски* ~ olympijský víťaz al. šampión; ~ *във войната* víťaz vojny; ~ *в двубоя* víťaz v súboji; *излизам* ~ *от нещо* vyjsť ako víťaz z niečoho • [parem.] *историята се пише от победителите* dejiny píšu víťazi; *победителите не ги съдят* víťazov nesúdia

победителя *мн.* -и *ж* (v rozl. význ.) víťazka: *армия* ~ víťazná armáda; *обявиха я* ~ *в изборите* vyhlásili ju za víťazku volieb
победно *присл.* víťazne, ako víťaz: ~ *вдигам палец* zdvihnúť palec na znak víťazstva
победоносен -сна -сно *мн.* -сни (v rozl. význ.) víťazný: ~ *сна войска* víťazné vojsko; ~ *сно настъпление* víťazný útok; ~ *сно оръжие* víťazná zbraň; ~ *гол* víťazný gól; ~ *сна усмивка* víťazný al. víťazoslávny úsmev

победоносец *мн.* -сци *т* *zastar.* pozri **победител**

победоносно *присл.* víťazoslávne, víťazne: *засмя се* ~ víťazoslávne sa usmial; *битката свърши* ~ boj sa skončil víťazoslávne

победя -и *мн.* -им *док.* *к* побеждавам **1.** *когò, в каквò* (v rozl. význ.) zvíťaziť nad kým, čím, poraziť koho, čo, vyhrať nad kým, čím, čo, v čom i bezpredm.: ~ *врага* zvíťaziť nad nepriateľom, poraziť nepriateľa; ~ *в изграта* zvíťaziť v hre; ~ *в спора* vyhrať spor; ~ *съперника* zvíťaziť nad súperom, poraziť súpera **2.** *каквò, в каквò* *преп.* premôcť, prekonať čo, zvíťaziť nad čím i bezpredm.: ~ *страстия, страха* premôcť al. prekonať vašeň, strach; *любовта* ~ *я* láska zvíťazila • *победя сърцето* na когò dobiť čie srdce; [parem.] *дойдох, видях, победих!* prišiel som, videl som, zvíťazil som!; *pozri* *aj* **побеждавам**

побеждавам -а *мн.* -аме *недок.* *к* побежда **1.** *когò, в каквò* (v rozl. význ.) víťaziť nad kým, čím, porážať koho, čo, vyhrávať nad kým, čím, čo, v čom i bezpredm. **2.** *каквò, в каквò* *преп.* premáhať, prekonávať čo, víťaziť nad čím i bezpredm. • [parem.] *истината побеждава* pravda víťazi; *pozri* *aj* **победя**

побеждаване *лен* *едн.* *с* **1.** *на когò, в каквò* (v rozl. význ.) víťazstvo nad kým, čím, porážka koho, čoho, výhra nad kým, čím, v čom i bezpredm.: ~ *в неравна борба* víťazstvo v nerovnom boji; ~ *с три гола* výhra rozdielom troch gólov **2.** *на каквò* *преп.* premáhanie, prekonávanie čoho, víťazstvo nad čím i bezpredm.: ~ *на болестта* víťazstvo nad chorobou

побелявам¹ -а *мн.* -аме *недок.* *к* побеля¹ *каквò* (trocha al. občas) bieliť čo; *pozri* *aj* **побеля**¹

побелявам² -а *мн.* -аме *недок.* *к* побеля² *каквò* (trocha al. občas) lúpať, šúpať čo; *pozri* *aj* **побеля**²

побеля -е *мн.* -е *мн.* *док.* **побелявам**
1. (v rozl. význ.) obelieť, zbelieť: *лицето му* ~ *я* *от страх* tvár mu zbelela al. zbledla od strachu; *покривите* ~ *я* *от сняг* strechy obelieli od snehu **2.** obelieť, ošedivieť, zošedivieť: *брадата му* ~ *я* brada mu obelela al. zošedivela • *побелее ми главата* al. *косата* al. *косите* *от когò, каквò* íst' zošedivieť (od starosti) ♣ *побелее като вар* al. *платно* al. *стена* al. *тебешир* obelieť, zblednúť ako váпно al. plátно al. stena al. krieda • *главата му побеля, умът му не дойде* hlava šedivá a rozumu nikde, starý a nemá rozum; [parem.] *глава побелява, акъл изветрява* starí ľudia rozum tratia

побеля¹ -и *мн.* -им *док.* *к* побелявам¹ *каквò* (trocha al. občas) obeliť, nabeliť, vybieliť, zabieliť čo: ~ *платното* vybieliť plátно

побеля² -и *мн.* -им *док.* *к* побелявам² *каквò* (trocha al. občas) olúpať, nalúpať, ošúpať, našúpať čo: ~ *картофи* ošúpať zemiaky

побелявам -а *мн.* -аме *недок.* *к* побелѐя **1.** (v rozl. význ.) blednúť, obelievat' **2.** obelievat', šedivieť; *pozri* *aj* **побелѐя**

побеляване *лен* *едн.* *с* **1.** obelenie, zbelenie **2.** blednutie/zblednutie **3.** šedivenie/ošedivenie, zošedivenie

побелял -а -о *мн.* -лѐли **1.** obelený, biely: ~ *лѐли от цвят дървета* stromy biele od kvetov, na bielo zakvitnuté stromy **2.** ošedivený, zošedivený: ~ *лѐли коси* zošedivené vlasy **3.** poblednutý, zblednutý: ~ *о лице* poblednutá al. bezkrvná tvár ♣ *побелял като вар* al. *платно* al. *стена* al. *тебешир* biely, poblednutý ako váпно al. plátно al. stena al. krieda

побера¹ -е *мн.* -ем *док.* *к* побирам¹ **1.** *когò, каквò* *појаť* koho, čo: *злата* ~ *бра* *много зрители* sála *пожала* veľa divákov **2.** *каквò* *појаť* čo, (so zmenou vetnej konštrukcie) *војст'*, *zmestiť* sa: *съдят не* ~ *бра* *всичко* do suda nevošlo všetko **3.** *каквò* *къдѐ* *умиестиť*, *vtesnať*, *vpratať* čo *ка̀т*: *едва́* *ще* ~ *всичко* *в гардероба* sotva *впрacem* všetko do skrine *л* ~ *се* *поместиť* sa, *војст'*, *vtesnať* sa, *zmestiť* sa: *едва́* *се* ~ *бра́ха* *в стаята* *ledva* sa *zmestili* do izby; *книгите* *няма да се* ~ *а̀т* *в кюфара* knihy *nevojdú* do kuфра • *в мозъка* al. *главата* *ми* *не може да се побере* *каквò* *а̀т* *nejde* do *hlavy* *komu* čo; *б)* *rozum* *nad tým* *zostáva* *stáť* *недок.* *komu*; *не мога да се побера* *в кожата* *си*